

húqín 胡琴

Čínské smyčcové strunné nástroje, které byly běžně nazývány húqín 胡琴 („barbarské strunné nástroje“), odrážely historický fakt, že tento druh nástrojů byl původně používán mongolskými a mandžuskými kočovníky. Základní typ húqín 胡琴 se objevil v Číně za dynastie Tang (618 - 907 n.l.) údajně jako modifikace xiántáo 弦鼗 („strunný buben“) neboli sānxián 三弦 („třístrunný“). Proutek bambusu byl použit jako smyčec namísto původního trsátka.

Na popularitě získal hlavně v období dynastie Song (960 - 1279 n.l.), postupně se vyvíjející v celou řadu variant. Dnes je zaznamenáno více než 36 typů húqín 胡琴, ale jsou zřídka kdy použity při čínské opeře.

Géhú 革胡, mǎtóuqín 马头琴, cello a kontrabas jsou často do této skupiny též zahrnuty, i když je na ně možné hrát jak smyčcem (arco), tak vybrnkáváním (pizzicato).

èrhú 二胡

Èrhú 二胡 („dvoustrunný nástroj“) jsou dvoustrunné altové housle, které se vyvinuly z xīqín 奚琴 (poprvé na ně prý hrál Xi - dle Nomádů to byl praotec Mongolů).

Skládaly se z:

- dvou ocelových strun (původně hedvábných, laděných v kvintě), mezi kterými byl natrvalo uchycen bambusový smyčec s koňskými žíněmi

- šestihranného dřevěného ozvučnicového bubínku, vpředu potaženého hadí kůží (původně z krajty)

- dlouhého štíhlého krku se dvěma ladícími kolíky

Ozvučnicový bubínek spočíval na hráčově klíně, krk směřující vzhůru.

Kvůli jeho jemnému, ale tesknému zvuku se výborně hodil k tradičnímu stylu zpěvu Číňanů. Èrhú byl kdysi používán převážně pouličními hudebníky a při tradiční opeře. Nicméně ve 20. letech 20. stol. díky úsilí školeného muzikanta Liú Tiānhuā 刘天华 (1895 - 1932) a slepého pouličního hudebníka Huà Yànjūn 华彦钧 (Ā Bǐng 阿炳, 1895 - 1950) bylo èrhú upraveno a vylepšeno na univerzální a působivý sólový nástroj s širokou škálou technik hraní. Jejich skladby pro èrhú obsahovaly také klasickou čínskou hudbu a èrhú se brzy stal pravděpodobně nejoblíbenějším a nejtypičtějším čínským hudebním nástrojem. Kromě toho, že je ideální pro tragické a dojemné melodie, emoční hloubka èrhú nyní také rozvinula do živých a hravých děl, které mohou být použity k napodobení koňského zaržání. Hráči na èrhú tvoří jádro čínského orchestru, jako houslisté v symfonickém orchestru.

Èrhú má také příbuzný nástroj v Koreji - haegum, který stále používá hedvábné struny.

gāohú 高胡

Gāohú 高胡 („pronikavý húqín“) se vyvinul z èrhú díky známému kantonskému hudebníkovi Lǚ Wénò chéng 吕文成 (1898 - 1981), aby zvýraznil èrhú vysokými a jasnými tóny. Stále je vedoucím nástrojem v provincii Guǎngdōng 广东, tedy v Kantonské hudbě a opeře, a je tedy také znám jako yuèhú 粤胡 („kantonský húqín“). Ozvučnicový bubínek je menší než u èrhú a struny jsou laděny v čisté kvartě nebo ve zvětšené kvintě. Ladění ve vyšších tóninách je poměrně náročnější na zvládnutí, ale když je hráno obratně, je možno napodobit šveholení ptáků stejně efektivně jako při použití dízi 笛子 („bambusová flétna“) nebo suǒnà 唢呐 („trumpeta“). I když je v moderním orchestru monohem méně hráčů na gāohú než na èrhú, hráči na gāohú obvykle sedí blíže k obecenstvu a gāohú principál je často brán jako koncertní mistr.

Zhōnghú 中胡

Zhōnghú („altový huqin“) byl vyvinut kolem roku 1940 jako obdoba violy v symfonickém orchestru. Má větší ozvučnicový bubínek než èrhú a jeho 2 struny jsou laděny ve zmenšených kvartách a kvintách, a tím vydává hluboký a jemný, často melancholický tón. Jako u violy a houslí, zhōnghú hráči tvoří malý, ale nepostradatelný doplněk k èrhú v oblasti smyčců.

Bǎnhú 板胡

Na rozdíl od èrhú a jeho odvozenin (gāohú, zhōnghú) má bǎnhú 板胡 („huqin s dřevěnou deskou“) krátký, vzadu otevřený, kulatý ozvučnicový bubínek a dřevěnou ozvučnici místo hadí kůže. Tím získává zvláště na pronikavosti a zvukovosti, jako bangdi. Hodí se k temperamentní opeře bāngzi 梆子 na severu Číny. Nyní je používán jako sólový nástroj a občas pouze jediným hráčem (obvykle principálem gāohú) v určitých částech opery.

Jīnghú 京胡

Jīnghú 京胡 („pekingský huqin“) se liší od ostatních zmíněných tím, že je celý vyroben z bambusu. Je menší než èrhú, má úzký ozvučnicový bubínek a vydává pronikavě vysoce zabarvené tóny, které se velmi podobají stylu zpěvu v Pekingské opeře, ve které je hlavním doprovodným nástrojem. Nicméně je zřídka používán v čínském orchestru.

Dàhú 大胡 / Géhú 革胡 / Dī Géhú 低革胡

Dàhú 大胡 („velký huqin“) byl vyroben kolem roku 1960 jako čínský ekvivalent k cello. Má velký ozvučnicový bubínek ve tvaru bubnu, potažený hadí kůží jako èrhú. Stejně jako cello má 4 struny laděné do C, G, D a A. Dále má na krku široký hmatník, ale smyčec je uchycen mezi strunami ve stylu huqin, bránící použít pizzicato. A tak Yáng Yǔsēn 杨雨森 (1926 - 1980) navrhl další hybrid známý jako géhú 革胡 („revoluční huqin“). Ozvučnicový bubínek byl válcovitého tvaru a vodorovný, se čtyřmi strunami napjatými pod malou kobylkou. Opíral se o zem a byl otevřený na levé straně, s otevřeným ozvučnicovým bubínkem, potaženým hadí, koňskou nebo jehněčí kůží. Hráč seděl na nízké stoličce za ozvučnicovým

bubínkem a smyčec byl oddělen od strun k usnadnění přechodu mezi stylem arco a pizzicato. Yáng provedl více než 560 pokusů o odlišný design a použitím různých materiálů, než dokončil géhú v roce 1979 (rok před svou smrtí). Bohužel géhú zatím prokázal méně všestrannosti než cello, tónickou a zvukovou nevýraznost, kvůli menšímu ozvučnicovému bubínku. Výsledkem je, že si většina čínských orchestrů místo

něho vybírá západní cello. Stejný osud očekává i ostatní Yáng Yǔsēnovi inovace: dī géhú 低革胡 („basový gehu“), který byl ještě větší a měl 4 struny laděné do E, A, D a G, jako pokus nahradit kontrabas.

Mätouqin 马头琴 / Dī Mätouqin 低马头琴

Mätouqin 马头琴 („strunný nástroj - horská hlava“) je tradiční mongolský nástroj, Mongoly znám jako morinkhor. Má dřevěný lichoběžníkový ozvučnicový bubínek, 2 struny a 2 ladící kolíky, dlouhý krk s hmatníkem ukončeným vyřezávanou hlavou koně. Při hře se sedí a hraje jako na cello (smyčec a brnkání). Mätouqin má zřetelně odlišný styl prstokladu, který je velmi těžké si osvojit. Ukazováček a prsteníček jsou používány pro stisk strun směrem dovnitř, zatímco nehty prostředníčku a malíčku pro odtlačení strun ven kvůli docílení rozdílných tónů. Mätouqin vydává jedinečný hluboký a jemný zvuk, ale pro nedostatek vycvičených hráčů znamená jen zřídka viděn na představeních mimo severní Čínu. Dī Mätouqin („basová matouqin“) je daleko více propracován a podobá se kontrbasu v jeho velikosti a malé výšce tónu.

